C/2025/1801

2025.4.4.

P10_TA(2024)0042

A géntechnológiával módosított DP915635 kukorica

Az Európai Parlament 2024. november 26-i állásfoglalása a géntechnológiával módosított DP915635 kukoricát tartalmazó, abból álló vagy abból előállított termékek forgalomba hozatalának az 1829/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti engedélyezéséről szóló (EU) 2024/1822 bizottsági végrehajtási határozatról (2024/2839(RSP))

(C/2025/1801)

Az Európai Parlament,

— tekintettel a géntechnológiával módosított DP915635 kukoricát tartalmazó, abból álló vagy abból előállított termékek forgalomba hozatalának az 1829/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti engedélyezéséről szóló (EU) 2024/1822 bizottsági végrehajtási határozatra ([1]),

— tekintettel a géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló, 2003. szeptember 22-i 1829/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([2]), és különösen 7. cikkének (3) bekezdésére és 19. cikkének (3) bekezdésére,

— tekintettel az 1829/2003/EK rendelet 35. cikkében említett, a növényekkel, állatokkal, élelmiszerekkel és takarmányokkal foglalkozó állandó bizottságban 2024. április 26-án tartott szavazásra, amelyen nem született vélemény, valamint a fellebbviteli bizottságban 2024. május 29-én tartott szavazására, amelyen ugyancsak nem született vélemény,

— tekintettel a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzési mechanizmusok szabályainak és általános elveinek megállapításáról szóló, 2011. február 16-i 182/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 11. cikkére ([3]),

— tekintettel az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) által 2023. november 30-án elfogadott és 2024. január 17-én közzétett véleményre ([4]),

— tekintettel a géntechnológiával módosított szervezetek (GMO-k) engedélyezését kifogásoló korábbi állásfoglalásaira ([5]),

— tekintettel eljárási szabályzata 115. cikkének (2) és (3) bekezdésére,

— tekintettel a Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottság állásfoglalásra irányuló indítványára,

A. mivel 2020. december 20-án az egyesült államokbeli székhelyű Pioneer Hi-Bred International nevében eljáró, belgiumi székhelyű Pioneer Overseas Corporation Inc. az 1829/2003/EK rendelet 5. és 17. cikkével összhangban kérelmet nyújtott be az illetékes holland nemzeti hatósághoz a géntechnológiával módosított DP915635 kukoricát (a továbbiakban: géntechnológiával módosított kukorica) tartalmazó, abból álló vagy abból előállított élelmiszerek, élelmiszer-összetevők és takarmányok forgalomba hozatalának engedélyezése iránt (a továbbiakban: a kérelem). mivel a kérelem kiterjed a géntechnológiával módosított kukoricát tartalmazó vagy abból álló termékeknek a termesztéstől eltérő felhasználás céljából, nem élelmiszerként vagy takarmányként történő forgalomba hozatalára is;

([1]) HL L, 2024/1822, 2024.7.4., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1822/oj.
([2]) HL L 268., 2003.10.18., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([3]) HL L 55., 2011.2.28., 13. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([4]) Az EFSA géntechnológiával módosított szervezetekkel foglalkozó tudományos testületének tudományos szakvéleménye a géntechnológiával módosított DP915635 kukorica élelmiszerként és takarmányként való felhasználás céljából történő, az 1829/2003/EK rendelet szerinti értékeléséről (EFSA-GMO-NL-2020-172 kérelem), EFSA Journal, 2024 22(1):8490, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8490.
([5]) A 8. parlamenti ciklusban a Parlament 36, a 9. ciklusban pedig 38 olyan állásfoglalást fogadott el, amelyben kifogást emelt GMO-k engedélyezésével szemben.

B. mivel az EFSA 2023. november 30-án kedvező véleményt fogadott el, amelyet 2024. január 17-én tettek közzé;

C. mivel a géntechnológiával módosított kukorica glufozinátrezisztenciát biztosító géneket tartalmaz, és az Ophioglossum pendulum páfrányból származó IPD079Ea rovarölő hatású toxint állít elő; mivel a génmódosítás egy többlépcsős folyamatot foglalt magában, amely a CRISPR/Cas alkalmazásával a célszervezetben egy „fogadóhelyet" hoz létre, ahová később beillesztik az új tulajdonságok előállítását végző génszerkezeteket;

A kiegészítő gyomirtó szer értékelésének hiánya

D. mivel a Bizottság 503/2013/EU végrehajtási rendelete ([6]) előírja annak értékelését, hogy a várható mezőgazdasági gyakorlatok befolyásolják-e a vizsgált célváltozók alakulását; mivel az említett végrehajtási rendelet szerint ez különösen fontos a gyomirtó szereknek ellenálló növények esetében;

E. mivel a géntechnológiával módosított növények túlnyomó többségét azért módosították géntechnológiával, hogy ellenállók legyenek egy vagy több olyan „kiegészítő" gyomirtó szerrel szemben, amelyeket a géntechnológiával módosított növény termesztése során végig lehet használni anélkül, hogy a növény elpusztulna, ami a gyomirtó szernek nem ellenálló növények esetében viszont megtörténne; mivel számos tanulmány kimutatta, hogy a gyomirtó szereknek ellenálló, géntechnológiával módosított növények esetében nagyobb arányban használnak kiegészítő gyomirtó szereket, nagyrészt a gyomirtó szereknek ellenálló gyomok megjelenése miatt ([7]);

F. mivel a gyomirtó szereknek ellenálló, géntechnológiával módosított növények miatt a mezőgazdasági termelők beleragadnak egy olyan rendszerbe, amelyben a gyomok elleni védekezés nagyrészt vagy kizárólag gyomirtó szerekkel történik, mégpedig azért, mert a géntechnológiával módosított vetőmagokra olyan felárat számítanak fel, amely csak akkor indokolható, ha az ilyen vetőmagot vásárló mezőgazdasági termelők a kiegészítő gyomirtó szerekkel is permeteznek; mivel a kiegészítő gyomirtó szerekre való fokozott támaszkodás a géntechnológiával módosított növényeket ültető gazdaságokban felgyorsítja az ilyen gyomirtó szereknek ellenálló gyomok megjelenését és terjedését, és ezáltal szükségessé teszi a gyomirtó szerek még nagyobb mértékű használatát, ami a „gyomirtó szerek taposómalma" néven ismert ördögi kör;

G. mivel a gyomirtó szerektől való túlzott függésből eredő káros hatások rontják a talaj egészségét, a vízminőséget, valamint a talaj feletti és alatti biológiai sokféleséget, továbbá az emberek és állatok fokozott kitettségéhez vezetnek, akár az élelmiszerekben és takarmányokban található gyomirtószer-maradékok növekedése révén is;

H. mivel a glufozinát 1B. kategóriájú, reprodukciós toxicitású anyagnak minősül, és így az 1107/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([8]) előírt „kizárási kritériumok" vonatkoznak rá; mivel a glufozinát Unióban való használatára vonatkozó jóváhagyás 2018. július 31-én lejárt;

I. mivel a géntechnológiával módosított növényeken talált gyomirtószer-maradványok és bomlástermékeik (metabolitok) értékelése kívül esik az EFSA géntechnológiával módosított szervezetekkel foglalkozó tudományos testületének hatáskörén, ezért a GMO-kra vonatkozó engedélyezési eljárás részeként ilyen értékelésre nem kerül sor;

Az IPD079Ea toxin értékelésével kapcsolatos lezáratlan kérdések

J. mivel az Ophioglossum pendulum toxinja (IPD079Ea) nem található meg az európai növényvilágban, és eddig még nem került be az élelmiszer- vagy takarmányláncba; mivel az IPD079Ea hatásmechanizmusának eddigi leírása nem kielégítő; mivel a tagállamok hangsúlyozzák, hogy e fehérje mezőgazdaságba és élelmiszerláncba történő beengedéséhez sokkal több adatra lenne szükség a toxinok hatásmechanizmusáról és sajátosságairól;

([6]) A Bizottság 503/2013/EU végrehajtási rendelete (2013. április 3.) a géntechnológiával módosított élelmiszerek és takarmányok 1829/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti engedélyezése iránti kérelemről, valamint a 641/2004/EK és az 1981/2006/EK bizottsági rendelet módosításáról (HL L 157., 2013.6.8., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2013/503/oj).

([7]) Lásd például Schulz, R., Bub, S., Petschick, L. L., Stehle, S., Wolfram, J. (2021), „Applied pesticide toxicity shifts toward plants and invertebrates, even in GM crops", Science 372(6537), 81–84. o.https://doi.org/10.1126/science.abe1148; Bonny, S., „Genetical Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds and Herbicides: Overview and Impact, Environmental Management, 2016. január, 57(1), 31–48. o., https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738; és Benbrook, C. M., „Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. - the first sixteen years", Environmental Sciences Europe, 2012. szeptember 28., Vol. 24(1), https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24.

([8]) Az Európai Parlament és a Tanács 1107/2009/EK rendelete (2009. október 21.) a növényvédő szerek forgalomba hozataláról valamint a 79/117/EGK és a 91/414/EGK tanácsi irányelvek hatályon kívül helyezéséről (HL L 309., 2009.11.24., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj).

A tagállami illetékes hatóságok és az érdekelt felek észrevételei

K. mivel a tagállamok a három hónapos konzultációs időszak alatt számos kritikai észrevételt nyújtottak be az EFSA-hoz, többek között azt, hogy a géntechnológiával módosított kukorica biztonságosságáról nem lehet véleményt nyilvánítani, tekintettel az 503/2013/EU végrehajtási rendelet követelményeivel kapcsolatos adathiányra, hogy a nyomonkövetési terv további kidolgozást igényel, és hogy a glufozinátnak a fogyasztók bélmikrobiomjára és a talaj-mikroflórára gyakorolt hatásait az EFSA nem vette figyelembe, jóllehet ilyen hatások egyértelműen léteznek;

Globálisan egyenlő versenyfeltételek biztosítása és az Unió nemzetközi kötelezettségeinek tiszteletben tartása

L. mivel az EU mezőgazdaságának jövőjéről szóló stratégiai párbeszéd ([9]) következtetései felkérik a Bizottságot, hogy értékelje újra az agrár-élelmiszeripari import és export piacra jutásával kapcsolatos megközelítését, tekintettel az Unió és kereskedelmi partnerei eltérő normái jelentette kihívásra; mivel a 2023-as és 2024-es demonstrációk során a mezőgazdasági termelők egyik fő igénye az egészséges környezetre vonatkozó célokkal összhangban lévő, globális szinten tisztességesebb kereskedelmi kapcsolatok kialakítása volt;

M. mivel az Egyesült Nemzetek Szervezetén (ENSZ) belül az élelemhez való jog kérdésével megbízott különleges előadó 2017-es jelentésében megállapította, hogy a veszélyes peszticidek – különösen a fejlődő országokban – katasztrofális hatást gyakorolnak az egészségre ([10]); mivel az ENSZ 3.9. fenntartható fejlődési célja a veszélyes vegyi anyagok, valamint a levegő-, víz- és talajszennyezés és -fertőzöttség miatt bekövetkező halálesetek és megbetegedések számának jelentős mértékű csökkenését tűzte ki 2030-ra ([11]);

N. mivel az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezménye (UN CBD) részes feleinek 15. konferenciáján 2022 decemberében elfogadott kunming-montreali globális biodiverzitás-megőrzési keretstratégia (a továbbiakban: kunming-montreali keretstratégia) tartalmaz egy globális célt, amely szerint 2030-ig legalább 50 %-kal kell csökkenteni a növényvédő szerek jelentette kockázatot ([12]);

O. mivel az 1829/2003/EK rendelet egyfelől rögzíti, hogy a géntechnológiával módosított élelmiszerek vagy takarmányok nem gyakorolhatnak kedvezőtlen hatást az emberi egészségre, az állati egészségre vagy a környezetre, másfelől pedig előírja a Bizottság számára, hogy határozatainak megszövegezése során vegye figyelembe az uniós jog minden vonatkozó rendelkezését és a vizsgált üggyel kapcsolatos egyéb legitim tényezőket; mivel az említett legitim tényezők közé sorolandók az Uniónak az ENSZ fenntartható fejlődési céljai és az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezménye szerinti kötelezettségei;

Az importált takarmánytól való függőség csökkentése

P. mivel a Covid19-válság és a még folyamatban lévő ukrajnai háború egyik tanulsága az, hogy az Uniónak véget kell vetnie az egyes kritikus anyagoktól való függőségnek; mivel a Christophe Hansen biztosjelöltnek címzett megbízólevélben Ursula von der Leyen, a Bizottság elnöke arra kéri őt, hogy vizsgálja meg a kritikus fontosságú áruk behozatala csökkentésének módjait ([13]);

Nem demokratikus döntéshozatal

Q. mivel a Parlament a 8. parlamenti ciklusban összesen 36 olyan állásfoglalást fogadott el, amelyben kifogásolta az élelmiszernek és takarmánynak szánt GMO-k forgalomba hozatalát (33 állásfoglalás), valamint a GMO-k Unión belüli termesztését (három állásfoglalás); mivel a 9. parlamenti ciklusban a Parlament 38 kifogást fogadott el GMO-k forgalomba hozatala ellen;

R. mivel a Bizottság – annak ellenére, hogy elismeri a demokratikus hiányosságokat, a tagállamok támogatásának hiányát és a Parlament kifogásait – továbbra is engedélyezi a GMO-k forgalomba hozatalát;

S. mivel nincs szükség jogszabály-módosításra ahhoz, hogy a Bizottság elállhasson a GMO-k engedélyezésétől olyan esetben, amikor a fellebbviteli bizottságban nincs meg a tagállamok minősített többségének támogatása ([14]);

([9]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/agriculture-and-green-deal/strategic-dialogue-future-eu-agriculture_hu

([10]) https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3448-report-special-rapporteur-right-food

([11]) https://indicators.report/targets/3-9/

([12]) Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7834.

([13]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en

([14]) A 182/2011/EU rendelet 6. cikkének (3) bekezdése szerint ha nincs meg a tagállamok minősített többsége a fellebbviteli bizottságban, az Európai Bizottság az engedélyt „megadhatja”, nem pedig „köteles megadni”.

T. mivel az 1829/2003/EK rendelet 35. cikkében említett Növények, Állatok, Élelmiszerek és Takarmányok Állandó Bizottsága 2024. április 26-i szavazása során nem nyilvánított véleményt, ami azt jelenti, hogy az engedélyezést nem támogatta a tagállamok minősített többsége; mivel a fellebbviteli bizottság 2024. május 29-i szavazása során ismét nem született vélemény;

U. mivel 2024. július 2-án a Bizottság engedélyezte a géntechnológiával módosított kukorica forgalomba hozatalát;

1. úgy véli, hogy az (EU) 2024/1822 végrehajtási határozat túllépi az 1829/2003/EK rendeletben meghatározott végrehajtási hatásköröket;

2. úgy véli, hogy az (EU) 2024/1822 végrehajtási határozat nem áll összhangban az uniós joggal, amennyiben ugyanis nem egyeztethető össze az 1829/2003/EK rendelet célkitűzésével, azaz a 178/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([15]) meghatározott általános alapelveknek megfelelően azzal, hogy a belső piac hatékony működésének biztosítása mellett alapul szolgáljon az emberi élet és egészség, az állatok egészsége és az állatjólét, a környezet és a géntechnológiával módosított élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó fogyasztói érdekek magas szintű védelméhez;

3. felhívja a Bizottságot, hogy az uniós biztonsági előírásoknak való megfelelés érdekében a szabadkereskedelmi megállapodásokról szóló tárgyalások során biztosítsa a normák közelítését az Unió és partnerei között;

4. felhívja a Bizottságot, hogy helyezze hatályon kívül az (EU) 2024/1822 végrehajtási határozatot;

5. felhívja a Bizottságot, hogy összhangban az „egy egészség” megközelítéssel ne engedélyezze a gyomirtó szereknek ellenálló, géntechnológiával módosított növényeket, mert ennek következményeként megnő a kiegészítő gyomirtó szerek használata, és ezáltal megnőnek a biológiai sokféleséget, az élelmiszer-biztonságot és a munkavállalók egészségét fenyegető kockázatok is;

6. kiemeli e tekintetben, hogy az Unióban betiltott gyomirtó szerekkel – például a glufozináttal – szemben ellenállóvá tett, géntechnológiával módosított növények élelmiszerként vagy takarmányként való felhasználás céljával történő behozatalának engedélyezése nincs összhangban az Unió nemzetközi kötelezettségvállalásaival, többek között az ENSZ fenntartható fejlődési céljaival és az ENSZ biológiai sokféleségről szóló egyezményével, beleértve a közelmúltban elfogadott kunming-montreali keretstratégiát is ([16]);

7. elvárja, hogy a Bizottság sürgősen teljesítse azon kötelezettségvállalását ([17]), hogy javaslatot terjeszt elő annak biztosítására, hogy az Unióban betiltott veszélyes vegyi anyagokat ne gyártsanak exportra;

8. üdvözli, hogy a Bizottság a képviselőknek címzett 2020. szeptember 11-i levelében végül elismerte, hogy a GMO-kra vonatkozó engedélyezési határozatoknál figyelembe kell venni a fenntarthatóságot ([18]); ugyanakkor mély csalódottságának ad hangot amiatt, hogy a Bizottság azóta is engedélyezi GMO-k behozatalát, jóllehet a Parlament ezt ellenzi és a tagállamok többsége is ellene szavaz;

9. ismételten sürgeti a Bizottságot, hogy vegye figyelembe az Unió nemzetközi megállapodások – például a Párizsi Megállapodás, a biológiai sokféleségről szóló ENSZ-egyezmény és az ENSZ fenntartható fejlődési céljai – szerinti kötelezettségeit; ismételten kéri, hogy a végrehajtási jogi aktusok tervezetéhez mellékeljenek indokolást arról, hogy azok hogyan tartják tiszteletben a „ne árts” elvet ([19]);

10. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.

([15]) Az Európai Parlament és a Tanács 178/2002/EK rendelete (2002. január 28.) az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról (HL L 31., 2002.2.1., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

([16]) 2022 decemberében a biológiai sokféleségről szóló ENSZ-egyezmény részes feleinek 15. konferenciáján globális keretet fogadtak el a biológiai sokféleségről, amely magában foglalja azt a globális célt, hogy 2030-ig legalább 50 %-kal csökkentsék a peszticidek jelentette kockázatot (lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_22_7834).

([17]) „A vegyi anyagokra vonatkozó fenntarthatósági stratégia a toxikus anyagoktól mentes környezetért” című 2020. október 14-i bizottsági közlemény (COM(2020)0667, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=COM%3A2020%3A667%3AFIN#document2) mellékletében foglaltaknak megfelelően.

([18]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf

([19]) Az Európai Parlament állásfoglalása (2020. január 15.) az európai zöld megállapodásról (HL C 270., 2021.7.7., 2. o.), 102. bekezdés.